

Nyhetsbrev fra ADHD-prosjektet høsten 2016

ADHD-prosjektet er et stort tverrfaglig prosjekt som ble startet i 2004 og vil vare til 2026. Prosjektet har blitt godt mottatt og vi har innhentet spørreskjema og biologiske prøver fra over 2000 personer. Vi ønsker å informere alle deltakerne i prosjektet om hva som skjer i prosjektet og planene fremover.

Du kan lese mer om hvilken forskning som pågår og detaljer om forskningsresultater fra prosjektet på vår hjemmeside og blog:

adhdprosjektet.b.uib.no og kgjnp.b.uib.no

Der finnes også tidligere nyhetsbrev fra prosjektet.

Her er et utdrag av forskningsfunn fra det siste året.

ADHD-PASIENTER ØNSKER MER INFORMASJON OG FLERE BEHANDLINGS- TILBUD

I en spørreundersøkelse blant voksne som ble behandlet for ADHD i perioden 2005-2011 fant vi at mange pasienter etterlyste mer informasjon om ADHD, og spesielt informasjon om ikke-medikamentell behandling. Som et resultat av dette, er det nylig startet opp flere behandlingstilbud for voksne med ADHD i Bergen og andre steder i Norge. ADHD-prosjektet er dessuten i ferd med å starte opp et forskningsprosjekt som skal undersøke effekten av en gruppebehandling rettet mot å styrke kognitive reguleringsfunksjoner. Det vil si funksjoner som er viktige for å gjennomføre aktiviteter på en målrettet og effektiv måte. Vi er i gang med å rekruttere deltakere, og dersom dette er noe du synes høres interessant ut, kan du finne mer informasjon om prosjektet, og kontaktinformasjon, på våre hjemmesider.

KJØNSFORSKJELLER

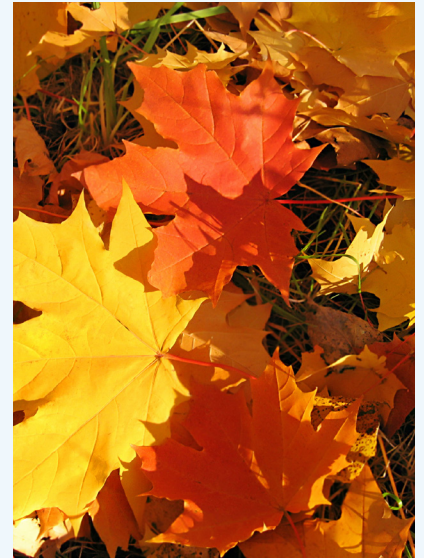
I en undersøkelse av 682 voksne ADHD pasienter og 881 tilfeldig utvalgte kontrollpersoner fant vi at kvinner med ADHD rapporterer gjennomsnittlig mer ADHD-symptomer enn menn. Dette kan tyde på at mange kvinner med ADHD har en mer alvorlig form av ADHD enn tidligere antatt. Dette støttes også av nyere forskning fra andre land.

SØVNFORSTYRRELSER VED ADHD

I en studie av voksne med ADHD og kontrollpersoner, rapporterte $\frac{2}{3}$ av personer med ADHD om alvorlig søvnløshet, mot bare $\frac{1}{3}$ av kontrollpersonene. Dette funnet vil bli videre fulgt opp i 2016 og 2017.

ANALYSER AV BEVEGELSER VED ADHD

Overaktivitet er definert som et kjernesymptom ved ADHD, men i en studie av voksne med ADHD, undersøkt med objektiv registrering av motorikk (aktigrafi), fant vi ikke forskjeller i aktivitetsnivå sammenlignet med friske kontrollere. Men ADHD-pasientene hadde likevel et aktivitetsmønster som på flere måter var forskjellig fra disse. Dette tyder på at reguleringen av motorisk aktivitet er annerledes hos pasienter med ADHD enn hos kontrollpersoner.

ADHD prosjektet startet i 2004 og vil vare til 2026. Totalt er over 2000 personer med ADHD, og kontrollpersoner rekruttert fra hele Norge. Dette gjør studien til den største i sitt slag i Norge og en av de største kliniske ADHD-studier i verden. Prosjektgruppen har eksperter fra mange fagfelt, fra grunnleggende hjerneforskning til praktisk klinisk forskning. Den største bidragsyteren til forskningen er Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen og fra 2011 er forskningsgruppen en del av K.G. Jebsen Senter for forskning på nevropsykiatriske lidelser.

November
2016

HJERNESTRUKTURER

Ved å benytte MR-avbildning har vi sammenlignet hjerne-strukturer ved personer med ADHD og hos kontrollpersoner. I et stort internasjonalt samarbeidsprosjekt, hvor MR bilder fra 1421 ADHD-pasienter og 1336 kontrollpersoner har blitt analysert, fant vi små, men klare forskjeller i flere hjernestrukturer. Dette kan muligens forklare noen av symptomene ved ADHD.

KOGNITIV FUNKSJON VED ADHD

Kognitive og emosjonelle vansker knyttet til regulering oppleves av mange som har en ADHD diagnose. Dette omfatter vansker i situasjoner der en blir lett distraheret, når det kreves at en holder oppmerksomheten og interessen overfor en oppgave over lang tid, og når en skal lære inn og huske ny informasjon. Omfanget av vanskene og deres konsekvenser har sammenheng med hvordan en person har det følelsesmessig. For noen kommer slike vansker tydelig fram i en testsituasjon, mens andre opplever disse kun i mer uoversiktlige situasjoner i hverdagen. Kunnskap om dette har motivert oss til å utvikle og utprøve treningsprogram og tekniske hjelpemidler som kan gjøre det enklere å takle utfordringer i hverdagen.

GENETISK SÅRBARHET FOR ADHD

De fleste forskere mener at ADHD, i likhet med de fleste andre sykdommer, skyldes en kombinasjon av arvelige faktorer og miljøfaktorer. Forskningen har klart vist at ADHD ikke er en klassisk arvelig sykdom som skyldes «feil» i et eller i noen få gener. Sannsynligvis kan små bidrag fra flere hundre eller tusen ulike gener til sammen gi økt risiko for å få ADHD. Det er derfor krevende å finne gen-varianter for ADHD og vi er avhengig av internasjonalt samarbeid for å få tilstrekkelig antall personer i slike studier. De siste årene har vi gjort betydelige framskritt innen denne forskningen og vi har allerede publisert flere studier om gen-varianter ved ADHD.

KOSTHOLD OG ADHD

Noen mener at ernæringsfaktorer spiller en rolle for utvikling av ADHD-symptomer. Vi har nylig sammenlignet nivåene av vitaminer i blodet hos voksne ADHD-pasienter og kontrollpersoner. Resultatene tyder på at en undergruppe av ADHD-pasienter har lave nivåer av flere vitaminer, men det er fortsatt usikkert om dette skyldes kostholds-faktorer og om ugunstig kosthold kan utløse ADHD-symptomer.

SAMMENHENG MED ANDRE SYKDOMMER?

ADHD-symptomer forekommer noen ganger sammen med andre sykdommer. Det er nærliggende å anta at disse tilstandene kan henge sammen. Vi har også vist at mødre med

kroniske sykdommer som diabetes, lavt stoffskifte, astma eller multippel sklerose har noe økt risiko for å få barn med ADHD. Dette vil vi også studere nærmere.

OPPDATERT INFORMASJON

For å sikre at opplysningene vi har om symptomer og bruk av ADHD-medikamenter fortsatt er korrekte, har vi gjentatt kontakt med mange ADHD pasienter og kontrollpersoner som har deltatt til nå. Nesten alle har gitt uttrykk for at det har vært positivt å bli kontaktet og de fleste har sendt inn oppdatert informasjon. Vi vil ta telefonisk kontakt med flere deltagere for å få slik oppdatert informasjon.

DELING AV FORSKNINGSDATA

I forbindelse med vårt samarbeid med andre forskere i Norge og utlandet, inkludert EU-land og USA, utveksles ulike typer data (kliniske data, biokjemiske data, genetiske data, hjerneavbildning etc.) som beskrevet i dette nyhetsbrevet. Data som deles med andre forskere er avidentifisert. Kodenøkkel vil bare være tilgjengelig for vår lokale prosjektledelse. Ingen samarbeidspartnere vil kunne spore data til navngitte individer.

PERSONVERN, SAMTYKKE OG FRIVILLIGHET

Alle som har deltatt i ADHD-prosjektet kan være trygge på at informasjonen som er gitt blir behandlet med stor respekt for personvernet og etter gjeldende lover og forskrifter. Har du spørsmål om hva du har samtykket til, om dine muligheter for å reservere deg, eller andre forhold, kan du ta kontakt med oss per brev, telefon eller e-post.

Kontaktinformasjonen finner du nederst på siden.

Med ønske om et fortsatt godt samarbeid!

ADHD-prosjektet, K.G.Jebesen Senter for forskning på nevropsykiatriske lidelser

BB-bygget (5. etg), Universitetet i Bergen, Jonas Lies vei 91, 5009 Bergen

Telefon: 55 58 68 48 – Telefax: 55589872

E-post: adhdprosjekt@psybp.uib.no – www.adhdprosjektet.b.uib.no

